

Redegørelse nr. R 2 (4/10 2012)

Folketinget 2012-13

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 4/10 12 om det nordiske samarbejde 2011-12.
(Redegørelse nr. R 2).**Ministeren for nordisk samarbejde (Manu Sareen):***INDLEDNING*

Det nordiske samarbejde var i det forgangne år præget af åben dialog mellem Nordisk Råds danske delegation og regeringen. Det kom til bl.a. udtryk i de konstruktive drøftelser omkring grænsehindringer, der forventes at fortsætte i det kommende år. Regeringen sætter stor pris på denne dialog og ser frem til at tage spørgsmålet om visionerne for det fremtidige nordiske samarbejde op med Nordisk Råds danske delegation.

Generelt var fjernelsen af grænsehindringer centralt placeret på den nordiske dagsorden i 2011-2012. Det norske formandskab har arbejdet målrettet med at fjerne urimelige grænsehindringer og forebygge nye grænsehindringer i Norden. Grænsehindringer har været drøftet i alle relevante ministerråd og embedsmandskomiteer og dette førte til fjernelsen af en række konkrete barrierer for den fri bevægelighed. Eksempelvis har en ændring af EU-forordning 883/2004 betydet, at det nu bliver lettere at fastlægge, hvilket lands lovgivning om social sikring der gælder for arbejdstagere med arbejde i flere lande. Dermed er der nu mere klare retningslinjer for, hvor der skal betales sociale sikringsbidrag og dermed er ret til sociale sikringsydelse. Herudover er det værd at notere sig, at der har foregået en del aktiviteter på arbejdsmarkeds- og socialområdet. Her har en ekspertgruppe i april afleveret en rapport, der kortlægger 35 konkrete grænsehindringer og som peger på konkrete løsningsforslag. Socialministrene besluttede i juni 2012 at gå videre med at løse disse grænsehindringer, hvilket sikkert vil præge det kommende år.

Herudover har statsministrenes globaliseringsinitiativer præget samarbejdet og bl.a. sat fokus på grøn vækst og samarbejdet på sundhedsområdet. Der vil blive lagt særligt vægt på samarbejde om og udvikling af testcentre for grønne løsninger, uddannelse og forskning inden for grøn vækst, fremme af forbrugsfleksibilitet på det nordiske elmarked, grønne tekniske normer og standarder, grønne offentlige indkøb, tekniske og metoder inden for affaldshåndtering, integration af miljø og klima i udviklingssamarbejdet samt finansiering af grønne investeringer og virksomheder.

Redegørelsen drejer sig om de mange samarbejdsområder, der finansieres af det nordiske budget på cirka 935 mio. kr. for 2012. For at holde redegørelsen kort og målrettet er ikke alle nuancer af det nordiske samarbejde berørt.

*I TVÆRGÅENDE EMNER**1. Norges formandskab for Nordisk Ministerråd 2012*

Norge har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2012. Det gennemgående tema for formandskabet har været udvikling af velfærdsstaten i et nordisk perspektiv. Der har i formandskabsåret været arbejdet med de udfordringer, de nordiske velfærdsstater står overfor, ved at se på velfærdsstatens funktionsmåde, og hvordan den offentlige sektor mere effektivt kan løse sine opgaver. Det omfatter også samarbejdet mellem det offentlige og arbejdsmarkedets parter samt det bredere organisationsliv, herunder frivillighedssektoren for herigenem at fremme vigtige fællesskabsløsninger baseret på bred accept i samfundet. Man har videreført tværsektorielle prioriteringer i det nordiske samarbejde, såsom grænsehindringer samt sprog og ungdom.

2. Globalisering og grøn vækst

Den fællesnordiske globaliseringsindsats har været helt central i det nordiske samarbejde og skal ruste Norden til at håndtere globaliseringens udfordringer og muligheder. Indsatsen bygger på nordiske styrkepositioner såsom veludviklede uddannelsessystemer, ekspertise og forskning, evnen til at udnytte informationsteknologi samt endelig kreativitet på innovationsområdet.

Globaliseringsindsatsen har siden starten i 2008 bestået af 22 konkrete projekter og har i 2012 et budget på 74 mio. kr. De fleste sektorer er nu involveret i globaliseringsarbejdet, hvilket giver udbredt ejerskab. En stor del af de igangværende initiativer afsluttes i 2012, men grøn vækst og andre prioriterede emner med relation til globalisering har fremover mulighed for finansiering fra prioriteringspuljen.

Et af initiativerne er statsministerenes årlige Globaliseringsforum, der fandt sted i København den 31. oktober 2011 med grøn vækst som tema. På det efterfølgende statsministermøde den 1. november 2011 blev der opnået enighed om at igangsætte otte konkrete initiativer, der skal styrke den fællesnordiske indsats for grøn vækst. Det drejer sig om:

1. Udviklingen af grønne testcentre
2. Samarbejde om uddannelse og forskning i grøn vækst
3. Fremme af forbrugerfleksibilitet på det nordiske elmarked
4. Samarbejde om grønne tekniske normer og standarder
5. Samarbejde om grønne offentlige indkøb
6. Udviklingen af tekniske og metoder til affaldshåndtering
7. Fremme af integration af miljø- og klima i udviklingsbistanden
8. Samordning og styrkelse af finansieringen af grønne investeringer og virksomheder

Statsministrene gav de ansvarlige ministerråd i opdrag at videreudvikle initiativerne samt udarbejde evt. projektforslag og køreplan for initiativernes gennemførelse.

Arbejdet pågår med henblik på at identificere det konkrete indhold i initiativerne i de relevante ministerråds embedsmandskomiteer.

3. Grænsehindringer

Grænsehindringer hindrer den fulde virkeliggørelse af det nordiske samarbejde, nemlig at kunne arbejde, studere og handle på tværs af de nordiske grænser. Det fremgår af regeringsgrundlaget og var også konklusionen på debatten om grænsehindringer i Folketinget den 20. april 2012.

Regeringen gav med redegørelsen til Folketinget om fjernelse af grænsehindringer mellem de nordiske lande en status for en række prioriterede, konkrete grænsehindringer samt bud på konkrete videre skridt til fjernelse heraf. Ligeledes skitseredes rammerne for en styrket national, dansk indsats i forhold til fjernelse af grænsehindringer.

Som opfølgning på debatten er der blevet indledt forhandlinger mellem regeringen og Folketingets partier med henblik på at indgå en forpligtende aftale om at fjerne flest mulige hindringer for den frie bevægelighed for borgere og virksomheder inden for Norden. Formålet med en forpligtende aftale mellem regeringen og Folketingets partier er, at Danmark kan indtage en drivende rolle for at videreudvikle det nordiske samarbejde, der understøtter det betydelige potentiale inden for Norden for vækst og beskæftigelse.

På nordisk plan har samarbejdsministrene besluttet, at der skal igangsættes et arbejde med at udarbejde en flerårig strategi/handlingsplan for arbejdet med grænsehindringer. Formålet med en strategi/handlingsplan med ikrafttræden 1. januar 2014 er at sikre, at der er konkrete mål for grænsehindringsarbejdet, som ministerråd, lande og et evt. nyt Grænsehindringsforum er forpligtet af og arbejder for at indfri, samt at indsatsen tænkes mere langsigtet.

4. Budgettet og budgetprioriteringerne

I Danmark, de andre nordiske lande og EU er behovet for at sikre en ansvarlig økonomisk politik blevet skærpet i kraft af den internationale økonomiske krise. På den baggrund har man i alle de nordiske lande fået et større fokus på, at de begrænsede offentlige midler prioriteres til de områder, hvor der er størst behov.

Regeringen har derfor i april 2012 fastlagt en holdning om en begrænsning af Nordisk Ministerråds budgetramme fra og med 2013. Danmark fremlagde på den baggrund i maj 2012 et udspil til en effektivisering og fokusering af Nordisk Ministerråds budget. Helt konkret foreslog man i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2013: »... en reduktion af den samlede budgetramme på 10 pct. – evt. som et kompromis, hvor reduktionen indføres over 3 år.«

Generalsekretæren har konkret stillet forslag om en prioriteringspulje på 80 mio. kr., hvoraf 20 mio. kr. er sat til side til en særlig formandskabspulje. Midlerne skal bl.a. tages fra Globaliseringspuljen, hvor hovedparten af projekterne afsluttes i løbet af 2012. Baggrunden er, at ganske store dele af Nordisk Ministerråds budgetmidler er bundet i faste og årligt tilbagevendende aktiviteter. Dette rummer begrænsede muligheder for politiske omprioriteringer – et fænomen som også Nordisk Råd ofte har påpeget og kritiseret. Regeringen støtter dette arbejde, fordi det vil give et større fokus på fremadrettede visioner, prioriteringer og politiske drøftelser.

5. Arktisk samarbejde

Det nordiske samarbejde har siden 1996 været naturligt udstrakt til også at omhandle Arktis, og med den forøgede relevans og aktualitet, som Arktis har fået, bliver denne udstrækning endnu mere relevant. Samarbejdet foregår dels i sektorministerrådene, dels i rammen af det arktiske samarbejdsprogram og har overordnet til formål at forbedre levevilkårene

for befolkningerne i de nordlige områder, støtte social og kulturel udvikling samt understøtte bæredygtig udvikling. Der ydes endvidere støtte til miljø- og naturprogrammer samt sikring af den biologiske mangfoldighed.

Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram 2012-2014 råder over ca. 9,7 mio. kr. årligt, som efter beslutning i Nordisk Ministerråd fordeles til en række projekter. Samarbejdsprogrammets fokus er »Befolkningen i centrum« og har følgende prioriteter:

- *Befolkningen*: Imødekommelse af udfordringer relateret til øget urbanisering, demografiske skævvridninger, bosætningsmønstre, byplanlægning og mobilitet. Folkesundhedsfremmende tiltag, fødevarerikkerhed og oprindelige folk indgår tillige i denne kategori.
- *Miljø og natur*: Imødekommelse og bevarelse af det arktiske miljø, natur og biodiversitet.
- *Klima*: Imødekommelse og understøttelse af initiativer, der skaber og spreder viden om klimaprocesserne i Arktis samt på lokale og regionale tilpasningsstrategier.
- *Bæredygtig erhvervsudvikling*: Imødekommelse af en bæredygtig erhvervsudvikling i Arktis med udvikling af innovative løsninger, brug af informations- og kommunikationsteknologi samt øget samspil mellem erhvervsliv og det omkringliggende samfund ved igangsættelse af initiativer inden for bl.a. Corporate Social Responsibility.
- *Uddannelse og kompetenceudvikling*: Fremme af initiativer, der understøtter uddannelse og kompetenceudviklingen af befolkningen i Arktis, herunder oprindelige folks og græsrodsorganisationers deltagelse i demokratiske processer.

Forudsætningerne for samarbejdsprogrammet er, at der skal være nordisk nytte, samarbejde på tværs af Norden/Arktis med minimum tre individuelle medlemmer, og at resultater skal formidles til deltagende og relevante interessenter. For at sikre koordination og sammenhæng med den nordiske indsats i Arktisk Råd har den Nordiske Samarbejdskomité nedsat en arktisk sagkyndigkomité til at bistå med det arktiske samarbejde, som består af eksperter på området. Nordisk Ministerråds sekretariat forestår formidling og betjening i forbindelse med allokeringssproessen af programmet. For 2012 er der allokert ca. 6 mio. kr. til projekter under det arktiske samarbejdsprogram, som er givet til initiativer, der dels retter sig mod prioriteterne i det arktiske samarbejdsprogram 2012-2014, dels mod at færdiggøre projekter fra samarbejdsprogrammet 2009-2011 for at sikre kontinuitet.

6. Østsamarbejdet

Nordisk Ministerråds nabosamarbejde havde også i 2011-2012 fokus på EU's Østersøstrategi og på Den Nordlige Dimension. Endvidere var året præget af 20-års-jubilæerne for etableringen af Nordisk Ministerråds kontorer i de baltiske lande samt 5-års-jubilæet for kontoret i Kaliningrad. Underskrivelsen af Memorandum of Understanding mellem Nordisk Ministerråd og det russiske Undervisnings- og Forskningsministerium var en milepæl i forholdet til Nordvestrusland. Hviderusslandsaktiviteter har været i fokus som følge af Nordisk Ministerråds involvering som administrator af to større EU-projekter til støtte for civilsamfund og uddannelse, som blev lanceret som reaktion på begivenhederne efter det hviderussiske præsidentvalg i december 2010.

En midtvejsevaluering af Nordisk Ministerråds retningslinjer for samarbejde med Estland, Letland, Litauen og Nordvestrusland 2009-2013 gennemførtes i 2011. Den overordnede konklusion i evalueringen var, at retningslinjerne fungerer ef-

ter hensigten, og at der ikke er anledning til at foretage ændringer i policy-grundlaget for samarbejdet før udløbet af retningslinjerne ved udgangen af 2013. På baggrund af midtvejsevalueringen blev det besluttet, at en arbejdsgruppe under ledelse af formandskabet med deltagelse af landene skal påbegynde diskussionen af Nordisk Ministerråds fremtidige nabopolitik i 2012. Nye retningslinjer forventes forelagt på Nordisk Råds session i 2013.

Nordisk Ministerråds engagement i forhold til det hvide-russiske eksiluniversitet i Vilnius, European Humanities University, fortsatte i 2011-2012.

Nordisk Ministerråd bidrager aktivt til gennemførelsen af handlingsplanen for EU's Østersøstrategi. Nordisk Ministerråd spiller en vigtig rolle i relation til udviklingen af partnerskaber under den Nordlige Dimension og medvirker til at holde strategien på den politiske dagsorden ved at arrangere seminarer, konferencer etc. i samarbejde med bl.a. DG Regio, Baltic Development Forum og andre.

II SEKTORAKTIVITETER

1. Arbejdsliv

Der arbejdes fortsat inden for rammerne af samarbejdsprogrammet for perioden 2009-2012, der blev fremlagt i 2008.

Programmet sigter både på aktuelle og langsigtede hovedudfordringer for de nordiske lande. Programmets hovedprioriteter er at fremme arbejdsudbud, sundhed og velfærd i arbejdet samt at følge op på den nordiske arbejdslevsmodells vilkår, udfordringer og tilpasninger. Der er især fokus på de udfordringer, som det nordiske arbejdsmarked står overfor som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling.

Regeringen arbejder aktivt for, at det nordiske samarbejde på arbejdslevsområdet yder en merværdi for de nordiske lande. Ministermøderne under Ministerrådet for Arbejdsliv har til dansk tilfredshed i de senere år været tilrettelagt omkring et aktuelt politisk emne for de nordiske lande.

På arbejdslevsområdet er to globaliseringsprojekter startet primo 2011, nemlig »Sammenlignende analyser af arbejdsvilkår, arbejdsmiljø og rekrutteringsforudsætninger« og »Styrkelse af mulighederne for at de nordiske lande får udbytte af nye økonomiske vækstområder«.

Danmark har deltaget i en ekspertgruppe, hvis mandat det var at kortlægge grænsehindringer inden for arbejdsliv og social- og sundhedsområdet.

Kortlægningsarbejdet blev afsluttet med en rapport i april 2012, som indeholder konkrete forslag til løsningsmodeller, herunder bedre informationsudveksling over grænserne for de identificerede grænsehindringer. Inden for Ministerrådet for Arbejdsliv arbejdes der videre med yderligere afgrænsning af det aktuelle grænsehindringsarbejde.

Social dumping er et problem i alle nordiske lande, hvor det vil være afgørende at finde løsninger. Af fællesnordisk initiativ kan nævnes den rapport, som udkom fra Nordisk Ministerråd i oktober 2010. Rapporten »Udenlandsk arbejdskraft i Norden« er en sammenfatning af landerapporter, som var et forprojekt til et nordisk globaliseringsprojekt om udenlandsk arbejdskraft i Norden, der blev gennemført under det danske formandskab i 2010 og præsenteret på et seminar i efteråret 2010. Selve hovedprojektet er i fuld gang, og det første udkast til slutrapport forventes i efteråret 2012.

2. Erhvervs-, energi- og regionalpolitik

Det nordiske erhvervspolitiske samarbejde 2011-2012 havde fokus på implementeringen af det samarbejdsprogram for 2011-2013, der blev vedtaget under det danske formandskab i 2010. Samarbejdsprogrammet skal gøre Norden til en førende region, når det gælder innovation inden for grøn vækst og velfærd. Der er igangsat seks fyrtårnsprojekter under dette samarbejdsprogram.

Det nordiske energisamarbejde 2011-2012 skal bidrage til omstillingen til grønne vækstsamfund med høj forsynings-sikkerhed og bæredygtig energi til rimelige priser. I 2011 besluttede de nordiske energiministre også at igangsætte en analyse af, hvordan det nordiske elmarked og dets prisdannelse fungerer set ud fra et forbrugerperspektiv. Resultatet forventes forelagt på ministermødet for de nordiske klima- og energiministre i 2012 sammen med tidligere års igangsatte arbejde om elmarkedet, vedvarende energi, energieffektivitet og tyndt befolkede områder.

Det nordiske regionalpolitiske samarbejde har fokus på de nordiske byregioner, landsbyer og landdistrikters udviklings-potentiale, grænseoverskridende samarbejde, EU's regionalpolitik og globaliseringens udfordringer. En væsentlig del af det regionalpolitiske samarbejde er rettet mod erfaringsudveksling og videndeling. Der er taget initiativ til to nyere samarbejder om, hvordan klimaforandringer indgår i den fysiske planlægning generelt i de nordiske lande, og hvordan erfaringerne fra fysisk planlægning på land kan bidrage til planlægning på havet.

3. Fiskeri- og havbrugs-, jordbrugs-, fødevarer og skovbrugspolitik

Der sigtes i henhold til Ministerrådet for Fiskeri, Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrugs rammeprogram bl.a. mod udvikling af en konkurrencedygtig produktion, mod at forbedre indsatsen for at imødegå klimaforandringerne, mod at sikre den genetiske mangfoldighed, mod at støtte en bæredygtig udvikling i kyst- og landsbyer og mod at styrke folkesundheden og dyrevelfærden.

Blandt aktiviteterne er etableringen af et offentligt-privat partnerskab om planteforædling i Norden. Aktiviteten er forankret i Nordisk Genressource Center (NordGen). Finansieringen sker med 50 % fra de nordiske lande og 50 % fra private virksomheder. Partnerskabet skal evalueres inden udgangen af 2013. NordGens formål er at fremme en fælles forvaltning af genetiske ressourcer i Norden og på den måde bidrage til fødevarerens sikkerhed og erhvervsudviklingen samt til bæredygtige, retfærdige og transparente løsninger for brug og bevaring af genetiske ressourcer.

På fiskeriområdet har Finland under sit formandskab i 2011 fokuseret på akvakultur, Østersøstrategien og revisionen af den fælles fiskeripolitik i EU.

Samarbejdet om Ny Nordisk Mad er videreført med forankring i Ministerrådet for Fiskeri, Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug. Det har et tværsektorielt sigte, der involverer det nordiske kultursamarbejde. Målet er bl.a. at udbrede kendskabet til »best practice« på fødevarerområdet og at bidrage til udformning af morgendagens løsninger inden for fødevarerinnovation og sundhed baseret på rene og sunde råvarer fra landbrugs- og fiskerisektoren samt fra naturen.

På fødevarerområdet har en arbejdsgruppe endvidere efter flere års arbejde fået opdateret de nordiske næringsstofanbefalinger. Næringsstofanbefalingerne udgør det videnskabelige grundlag for ernæringsoplysning i hele Norden. I nordisk regi er der endvidere udarbejdet en handlingsplan for kost og

motion. På veterinærområdet kan nævnes det nordisk-baltiske veterinære beredskabssamarbejde, som har arrangeret fælles kurser og øvelser samt opbygget et netværk, der udveksler information om truende dyresygdomme.

På skovområdet er de fleste aktiviteter lagt i SamNordisk Skovforskning (SNS), som i 2011-2012 har haft et stort aktivitetsniveau og højt engagement. I Østersø-samarbejdet har SNS sammen med The North European Regional Office of the European Forest Institute etableret en webportal for formidling af skovforskning af relevans for alle lande i Østersø-regionen. En ekstern evaluering af SNS (2012) understreger, at SNS har en klar og vigtig rolle i den nordiske skovforskningsarena, specielt som netværks- og samarbejdsorganisation. SNS har et stigende engagement inden for bæredygtig produktion og brug af biomasse fra skov og relationer til grøn vækst.

4. Økonomi- og finanspolitik

Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik (MR-Finans) har på møderne i 2011-2012 haft fokus på, hvordan de nordiske lande håndterer de økonomiske og finansielle udfordringer. I relation til dette valgte MR-Finans i november 2011, at nedsætte en fællesnordisk arbejdsgruppe med henblik på at belyse udfordringerne, de nordiske lande hver især står overfor med hensyn til kapitalkravsdirektivet (CRD IV). Gruppens arbejde vil blive forelagt ministrene i MR-Finans i løbet af 2012. Drøftelserne i MR-Finans været understøttet af relevante artikler og policy-anbefalinger fra det nordiske økonomiske tidsskrift Nordic Economic Policy Review, der udkommer to gange årligt, og som er finansieret af MR-Finans. Tidsskriftet rekrutterer topforskere fra hele verden og viderefører økonomisk/politisk forskning på højt niveau samt leverer input til drøftelserne blandt de nordiske finansministre.

MR-Finans har i 2011-2012 set den fulde effekt og det positive udbytte af det nordiske projekt for at bekæmpe international skatteunddragelse. Projektgruppen, som blev nedsat i 2006, varetager fællesnordiske forhandlinger af informationsudvekslingsaftaler på skatteområdet. Indtil d. 29. februar 2012 har de nordiske lande indgået lignende aftaler med næsten 40 lande (Andorra, Anguilla, Antigua og Barbuda, Aruba, Bahamas, Bahrain, Barbados, Belize, Bermuda, Britiske Jomfruøer, Cayman Islands, Cookøerne, Costa Rica, Curacao, Dominica, Gibraltar, Grenada, Guernsey, Isle of Man, Jersey, Liberia, Liechtenstein, Macao, Marshalløerne, Mauritius, Monaco, Montserrat, Nederlandske Antiller, Samoa, San Marino, Seychellerne, St. Kitts og Nevis, St. Lucia, St. Maarten, Turks- og Caicosøerne, St. Vincent og Grenadinerne, Uruguay og Vanuatu). De fællesnordiske forhandlinger forventes at resultere i endnu et par aftaler i 2012, inden projektet afsluttes. Det nordiske projekt har fået positiv opmærksomhed fra bl.a. OECD og har bidraget til, at de nordiske lande er blandt de lande i verden, der har indgået flest informationsudvekslingsaftaler med finansielle offshore-centre.

5. Ligestilling

Under det finske formandskab i 2011 påbegyndtes implementeringen af det nye samarbejdsprogram for ligestillingsområdet, som har fokus på fire temaer for de kommende år, herunder ligestilling på arbejdsmarkedet og på uddannelsesområdet; køn, etnicitet og ligestilling; nultolerance over for kønsrelateret vold, samt to tværgående temaer: integrering af et køns- og ligestillingsperspektiv og aktiv deltagelse af mænd og drenge. Som en del af denne implementering arrangerede man i Jyväskylä, Finland, en konference (»Nordic

Challenges, Future Possibilities – Gender Awareness in Schools and Teacher Education«) om kønsperspektivet i læreruddannelsen. Endvidere afholdt man en to-dagskonference i Sankt Peterborg den 4.-5. oktober 2011 med fokus på ligestillingspolitik og nultolerance mod kønsrelateret vold.

I marts 2012 deltog Ministerrådet for Ligestilling ved FN's Kvindekommission i New York med to nordiske side-events om »Women in rural areas«.

Derudover var det finske formandskabs store satsning et projekt om klimaforandringer og køn, inden for hvilke man har udført en række aktiviteter. I Åbo, Finland, arrangerede man et side-event om køn og bæredygtig udvikling under konferencen »Lösningar – nära, tillsammans« i februar 2011. Og under Nordisk Råds session i København blev der afholdt et side-event om forholdet mellem ligestilling og klimaforandring, hvor formandskabet også lancerede sit nye site Equal Climate – et tværnordisk site om køn og klimaforandringer.

I 2011 og ind i 2012 er der ligeledes blevet arbejdet aktivt med omlæggelsen af ligestillingsområdets institution, NIKK, til et samarbejdsprogram. Det norske formandskab har således i 2012 arbejdet med at finde en ny værtsinstitution til det nye Nordisk Information om Kundskab om Køn. Det nye NIKK skal bidrage til at skærpe det nordiske brand for ligestilling og styrke erfaringsudveksling og videndeling i Norden.

6. Kultur

KreaNord, som er Nordisk Ministerråds initiativ for at fremme de kreative industrier i Norden, har i 2011 og 2012 igangsat en række workshops om entreprenørskab for undervisere på de kreative og kunstneriske uddannelser, deltaget i EU-projekt om finansieringsmodeller for de kreative industrier samt gennemført analyser af de kreative erhvervs udfordringer. KreaNords nuværende mandat udløber ved udgangen af 2012, og kulturministrene ønsker, at KreaNord-initiativet fortsætter. Den fremtidige finansiering er dog ikke fastlagt.

Samarbejdsplatformen for nordisk musikeksport, NOMEX, får i 2012 to mio. kr. fra de nordiske kulturministre. Støtten gives til NOMEX' femårige strategi for at fremme nordisk musikeksport. I 2012 har NOMEX fokus på, at musik fra Norden skal ud på det internationale marked, at lave flere netværksaktiviteter for at styrke udvekslingen af artister i Norden samt øge mulighederne for at indbyggerne i Norden skal opleve musik fra de andre nordiske lande.

De nordiske kulturministre besluttede på ministermødet i april 2012 at give et løft til nordisk børne- og ungdomslitteratur. Ministrene vil indstifte en ny nordisk pris for børne- og ungdomslitteratur og er i dialog med Nordisk Råd om etablering af prisen. Ministrene besluttede også at igangsætte en øget oversættelsesstøtte til nordiske børne- og ungdomsbøger, samt aktiviteter på nordisk biblioteksuge og en forfatter-skole, som involverer børn og unge.

De nordiske kulturministre har i 2012 fastlagt de overordnede temaer for den kommende strategi for det nordiske kultursamarbejde fra 2013 til 2020. Temaerne er: Det bæredygtige Norden, Det kreative Norden, Det unge Norden, Det interkulturelle Norden og Det digitale Norden. Strategien er blandt andet videreudviklet på Nordisk Kulturforum i København i juni 2012, og den konkretiseres videre i Ministerrådet for Kultur i anden halvdel af 2012.

Endvidere er Kulturkontakt Nord pr. 1. januar 2012 administrativt lagt under Nordens Institut i Finland. Det er sket efter Ministerrådet for Kulturs beslutning om at indhente en ef-

fektiviseringsgevinst på 1 mio. kr. årligt, som overføres til kultur- og kunstinstitutter.

7. Lovsamarbejde

I forbindelse med nordisk justitsministermøde i Oslo den 25. – 27. juni 2012 orienterede den danske justitsminister sine nordiske kollegaer om folketingsdebatten i Danmark vedrørende grænsehindringer mellem de nordiske lande og om den fri bevægelighed i Norden. Ministeren oplyste, at debatten i Danmark blandt andet har været fokuseret på to ting. For det første hvad de nordiske lande kan gøre for at sikre, at ny lovgivning ikke skaber unødvendige grænsehindringer inden for Norden, og for det andet, hvad der kan gøres for, at EU-lovgivningen ikke skaber grænsehindringer imellem de nordiske lande. Justitsministeren orienterede i den forbindelse om de tiltag, som er besluttet i Danmark på disse punkter.

8. Miljø

Det nordiske miljøhandlingsprogram for 2009-2012 sætter rammerne for miljøsamrådet. Programmet har fokus på klima og luft, hav og kystzoner, biologisk mangfoldighed og økosystemtjenester samt bæredygtigt forbrug og produktion, herunder kemikalier. Dermed matcher programmet også to af hovedprioriteringerne i den nordiske bæredygtighedsstrategi – bæredygtigt forbrug og produktion og klima.

Grøn økonomi og vækst har været et gennemgående tema i det nordiske miljøsamrådet i 2011 og 2012 og vil også blive et tværgående tema i det nye miljøhandlingsprogram. De nordiske miljøministre har givet mandat til en styrkelse af organiseringen og arbejdet med Svanen, herunder en styrkelse af kriteriarbejdet. En nordisk konference om grøn økonomi, bl.a. med deltagelse af repræsentanter fra EU og OECD, har medvirket til at sætte fokus på de forskellige aspekter vedrørende grøn økonomi. En nordisk konference om Ecodesign med bred deltagelse af repræsentanter fra Norden og det øvrige Europa og EU-Kommissionen har medvirket til at sætte fokus på miljøvinklen i forhold til Ecodesign.

Via det nordiske kemikaliesamarbejde er der frembragt ny viden, der bidrager til, at samfundet udvikles i en mere grøn retning. Et vigtigt aspekt i denne forbindelse er at fremme substitution af farlige kemikalier. Gennemførelsen af EU's regelsæt for kemikalier, REACH, er et vigtigt nordisk samarbejdsområde. Der arbejdes med udvikling af nye testmetoder til at adressere nye udfordringer vedrørende hormonforstyrrende stoffer og nanomaterialer. På havområdet er der fokus på miljøfarlige stoffer, overgødning af havet og EU's vandrammedirektiv. Andre fokusområder er forsuringen af havmiljøet og dens virkning på miljøet og de biologiske forhold samt havstrategidirektivet, hvor der kan blive behov for nordisk koordinering af vidensgrundlaget.

På klimaområdet foregår det nordiske samarbejde gennem den nordiske gruppe for globale klimaforhandlinger, som gennem projekter, undersøgelser, workshops etc. arbejder for at understøtte de globale klimaforhandlinger med det overordnede mål at bidrage til vedtagelsen af en global klimaaftale med bindende og ambitiøse målsætninger. Konkret har gruppen bl.a. i 2011 udarbejdet en elektronisk rapport, »A risk hedging strategy for the 2°C target and the Copenhagen Accord«, der analyserer hvilke udledningsbegrænsninger, der skal til for at nå 2-gradersmålet.

9. Uddannelse og forskning

Hovedtemaerne for uddannelses- og forskningssamarbejdet for 2011-2013 er: forskning – innovation – uddannelse, sprog

– sprogforståelse og informations- og kommunikationsteknologi. På forsknings- og innovationsområdet er det nordiske samarbejde stadig centreret om gennemførelsen af Det Nordiske Topforskningsinitiativ med fokus på klima, energi og miljø. Programmet er et fællesnordisk forskningssamarbejde inden for seks tematiske delprogrammer. Initiativet finansieres af midler fra Nordisk Ministerråd, nationale midler og midler fra tre nordiske institutioner: NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning, samt bidrag fra erhvervslivet.

Ministerrådet for Uddannelse og Forskning har truffet beslutning om næste generation Nordplus for perioden 2012-2016. Nordplus er Nordisk Ministerråds største kontinuerlige uddannelsesprogram og det største nordisk-baltiske samarbejde. For den nye periode er der besluttet en forenkling af Nordplus' mål, styringsstruktur og administration samt en styrkelse af profileringen.

Rådgivningsgruppen for højere uddannelse har fortsat fokus på programmet for nordiske masteruddannelser og har igangsat en ny runde for oprettelse af nye masteruddannelser. En evaluering af de nordiske masteruddannelser blev afsluttet i 2011 og viste, at ordningen har været en succes. Desuden har gruppen aktivt arbejdet med forlængelsen af den nordiske overenskomst om adgang til videregående uddannelser i Norden. Endvidere igangsættes et projekt med fokus på muligheder for samarbejde om velfærdsuddannelser i Norden i forlængelse af prioriteterne for det norske formandskab i 2012.

Rådgivningsgruppen for Nordisk Skolesamarbejde har fortsat fokus på at øge andelen af unge, der får en kompetencegivende uddannelse og på at reducere ungdomsledigheden. Der er behandlet spørgsmål om næste generation Nordplus, nordisk sprogkoordination for 2012, sprogkampagne, et projekt om kortlægning af tilbud til børn med særlige behov, det fortsatte arbejde med kreativitet, innovation og entreprenørskab, nordisk klimadag m.m.

Rådgivningsgruppen for voksnes læring har i 2011 knyttet sit arbejde til globaliseringsprojektet »En god uddannelse for unge og voksne«, blandt andet via et debatoplæg om kreativitet og innovation i voksenuddannelserne og en rapport om effektive strategier for livslang læring. En evaluering af Nordisk Netværk for Voksnes Læring er blevet iværksat, og rådgivningsgruppen har endvidere fortsat samarbejdet med Arbejdsmarkedsudvalget under Ministerrådet for Arbejdsliv om et nordisk PIAAC-netværk.

Inden for det nordiske sprogsamarbejde arbejdes der fortsat med implementeringen af Den Nordiske Sprogdeklaration. Som et nationalt tiltag i lyset af Nordisk Sprogkampagne afholdt Danmark den 30. november 2011 en nordisk nabosprogskonference med titlen: »Hvorfor er dansk så svært!« Der var tale om en fagkonference, der var velbesøgt af lærere, studerende og andre fagfolk fra hele Norden. Ud over udfordringen for nordboere, hvad enten de lærer dansk som fremmedsprog eller har det som nabosprog, handlede konferencen også om, hvordan man kan gøre sprogundervisningen endnu bedre med nye undervisningsmetoder og materialer, som involverer brugen af film og nye medier. Konferencen var en stor succes, og Nordspråks jubilæumskonference i 2012 vil blive bygget op efter samme model.

10. Social- og sundhedspolitik

Samarbejdet på social- og sundhedsområdet har i 2011-2012 fokuseret på behovet for øget prioritering og effektivisering af samarbejdet. Trojkaen har på den baggrund fremlagt for-

slag til en ny langsigtet strategi for samarbejdet, som fokuserer på fire målsætninger for det nordiske samarbejde på social- og sundhedsområdet: 1. Sikre social tryghed i Norden på et arbejdsmarked under stadig forandring, 2. Måltrettet indsats på forebyggelse, 3. Styrke kvalitet og sikkerhed i social- og sundhedsvæsenet og 4. Fremme innovation og forskning. Social- og sundhedsministrene godkendte i juni 2012 de fire målsætninger. Strategien færdiggøres med henblik på ikrafttrædelse fra 2013.

De nordiske statsministre udsendte i juni 2012 en erklæring, som lægger op til, at potentialet for det nordiske samarbejde på sundhedsområdet udnyttes ved udvikling af konkrete samarbejdsprojekter. Konkret nævnes test af nye behandlingsmetoder og lægemidler, samarbejde om højtspecialiserede funktioner og forskning.

På sundhedsområdet er to væsentlige samarbejdsområder fortsat højt specialiserede funktioner og kliniske multicenterstudier. Samarbejdet om højt specialiserede funktioner fokuserer i 2011-2012 på erfaringsudveksling mellem læger, udredningsarbejde med fokus på hvordan nordiske databaser kan etableres og udredningsarbejde i forhold til nordiske kliniske retningslinjer. Formålet med samarbejdet omkring kliniske multicenterstudier er bl.a. at øge antallet af kliniske forsøg og forbedre mulighederne for deres gennemførelse via bedre adgang til patientrekruttering. Begge projekter forventes at blive en del af prioriteringsbudgettet fra 2013 og ventes at indgå i sundhedsministrenes afrapportering til statsministrene i efteråret 2012, jf. deres erklæring nævnt ovenfor.

På det sociale område blev der i 2008 taget initiativ til at udarbejde en ny nordisk konvention om social sikring. Årsagen hertil var afventningen af en ny EU-forordning om social sikring, der vil nødvendiggøre en afløsning af den nordiske konvention om social sikring fra 2003. Den nye nordiske konvention om social sikring er blevet underskrevet på Ministerrådet for Social- og Helsepolitik (MR-S) i juni 2012, idet underskrivelsen har afventet Norges og Islands tilslutning til EØS-aftalen, hvilket er faldet på plads 1. juni 2012.

Endvidere blev der på MR-S i Bergen i juni 2012 underskrevet »Solstranderklæringen«, hvilket er de nordiske social- og sundhedsministres tilslutning til, at de følger op på arbejdet om at nedbryde de nordiske grænsehindre inden for social, helse og arbejdsmarkedet. Denne erklæring tager udgangspunkt i ekspertgruppens rapport af april 2012 om kortlægning af grænsehindre inden for Norden med løsningsforslag dertil. Erklæringen er en opfølgning på debatten i de nationale nordiske parlamenter om hele grænsehindringsproblematikken. Det norske formandskab har dermed lagt op til, at der tages hånd om problemerne. I erklæringen lægges der samtidig op til, at det kommende svenske formandskab for Nordisk Ministerråd kommer med en situationrapport på MR-S i juni 2013.

Endvidere har det norske formandskab taget initiativ til, at der skal igangsættes en gennemgribende revision af den nordiske konvention om social bistand og sociale tjenester. Arbejdet forventes at blive påbegyndt i 2. halvår 2012.

Social- og sundhedsministrene drøftede på ministermødet i juni 2011 udviklingen i teknologi, demografi og økonomi, som får stor indvirkning på individ og samfund. Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik ønsker på denne baggrund at prioritere et projekt om inkludering af udsatte unge i arbejdsliv og uddannelse for perioden 2013-2015.

Den tværsektorielle ekspertgruppe, der i 2010 blev nedsat af Ministerrådet for Social- og Sundhedspolitik i et samarbejde med Ministerrådet for Arbejdsliv, har i deres rapport iden-

tificeret og er kommet med forslag til løsninger på en række grænsehindre inden for de tre hovedområder: arbejdsmarked, social sikring og social bistand og tjenester. Slutrapporten er sendt i høring blandt de nordiske regeringer.

11. Uformelt samarbejde

Forbrugerpolitik

Embedsmandsgruppen for nordisk samarbejde på det forbrugerpolitiske område, Nordisk Konsumentgruppe, har udvekslet erfaringer om aktuelle forbrugerpolitiske problemområder, ligesom der har været myndighedssamarbejde, herunder tillige om håndhævelses- og klagemuligheder. Konsumentgruppen har endvidere drøftet EU-regulering, såvel konkrete forslag som implementering.

Asyl og indvandring

Den Nordiske Samrådsgruppe på højt niveau for Flygtningespørgsmål (NSHF), som består af de nordiske ministre med ansvar for asyl og indvandring, er et uformelt forum, hvor der sker en løbende informations- og erfaringsudveksling om aktuelle emner på udlændinge- og integrationsområdet og om udviklingen i de enkelte nordiske landes politik på området.

Island har siden den 1. januar 2012 varetager formandskabet for NSHF, og Danmark overtager det den 1. januar 2013. I de seneste år har der i dette meget udbytterige samarbejde bl.a. været særlig fokus på stigningen i antallet af uledsagede mindredårige, Dublin-forordningen, asylprocedurer og udsendelsespolitik.

III AFSLUTNING

Regeringen prioriterer det nordiske samarbejde, der rummer mange fordele, højt. Vi står stærkere sammen og udgør tilsammen udgør 25 mio. mennesker og er verdens 10. største økonomi. Vi er med andre ord en væsentlig international aktør, der står godt rustet til fremtidens udfordringer.

Det nordiske samarbejde bygger på fælles værdier såsom demokrati og ligestilling – ikke mindst mellem kønnene – retfærdighed og gensidig respekt, men også muligheden for at forstå hinanden sprogligt. Den nordiske velfærdsmodel er det konkrete resultat af disse fælles værdier. Fremtidens konkurrence handler i stigende grad om evnen til at udvikle sådanne værdiskabende løsninger, som andre har svært ved at kopiere. Det forudsætter både en stærk innovationskultur og evnen til at udnytte sine unikke kernekompetencer. Disse værdier knytter sig til vores samfundsform og medvirker til mange grundlæggende institutionelle ligheder mellem de nordiske lande, hvor balancen mellem fællesskab og individualisme er central. Vi tør tage et initiativ, og vi tør engagere os. Dette er ideelle forudsætninger for innovation.

Vi skal udnytte disse fællestræk og fokusere på områder med merværdi, som f.eks. at sikre den fri bevægelighed ved fjernelse af grænsehindre.

Hermed slutter redegørelsen.
